

Súdenie trestným rozkazom má za cieľ urýchliť a zjednodušiť vybavovanie trestnej agendy na okresoch, ale ak by sme mali v každom prípade nedostatkov trestných oznámení a obecných svedectiev vracat tieto žandárom, resp. notárom na doplnenie, ešte viac by sme si komplikovali agendu, ako keby sme nariaďovali hlavné pojednávanie. Čo sa týka trestných oznámení, často vo svojej praxi som z dôvodov výchovných už dosiaľ vracal tieto na doplnenie žandárom, ale vidím, že síce tu a tam pokroky sa robia, ale že to všetko nestačí, Preto treba podľa mojej mienky nápravu hľadať aj iným spôsobom a to takýmto verejným upozorňovaním na závady, aby náprava prišla prípadne aj shora.

Z Úradných novín sme sa dozvedeli, že sa vytvorila pri hlavnom žandárskom veliteľstve v Bratislave »Študijná komisia«, ktorej cieľom je naprávať, doplňovať a vydávať normatívne nové predpisy a rozkazy pre žandárov. Vari aj tieto naše niektoré upozornenia budú spadať do kompetencie »Študijnej komisie« pri hlavnom veliteľstve žandárstva v Bratislave. Ak áno, dúfame, že si ich táto komisia povšimne a bude pracovať na náprave.

Viem zo skúsenosti, že páni žandári a notári neradi sú tomu, keď im súd niekedy vo svojich úpravách vecne poukáže na chyby a keď ich upravuje, ako a čo by mohli a mali urobiť. Uvedomujú si, že súd nie je ich dozorným úradom. Nebolo by preto od veci, keby dozorné úrady pri určovaní kvalifikácie a kedykoľvek to budú potrebovať, museli sa obracať aj na okresné sudy, aspoň čo sa týka veliteľov žandárskych staníc a vedúcich notárov, lebo tieto berú zodpovednosť za všetky práce vyjdené z ich úradov. Heslo: »Si osobne zodpovedný« by sa stalo takto obsažnejším a živším a úkoly týchto úradných orgánov, spojené so súdnou agendou, by boli zaiste presnejšie, správnejšie a dochvilnejšie prevádzané.

Literatúra.

Dr. Vojtech T u k a : **Die Rechtssysteme. Grundriss einer Rechtsphilosophie.** Vyšlo ako príloha č. 37 časopisu »Archiv für Rechts- und Sozialphilosophie«. Tlačilo nakladateľstvo Albert Limbach, Berlin-Braunschweig-Wien 1941. Cena po prepočítaní Ks 120.—.

Založením slovenského štátu nadišiel pre slovenský národ príkaz svrchovane vážny: nevšimáť si len umeleckého vzostupu národného ingenia, ale aj vedeckého. Táto stránka, bohužiaľ, zostala výsadou iba jednotlivcov. Nikdy sa nestala programom všenárodným — hlavne jeho vrcholných inštitúcií. Keď sa aj náznakovite neskoršie začala v tomto smere náprava, nedošli sme ešte tam, kde je dnes európsky priemer. Sme

vždy len v počiatkoch. Preto je naša radosť tak veľká pri každom diele, ktoré posotí náš počítačný stav o krôčik ďalej. O čo je naša radosť väčšia, ak sa jedná o dielo, ktoré vie priniesť nášmu menu česť aj za hranicami, ako je publikácia vyššie spomenutá. To je totiž znakom, že náš vývoj speje k svetovosti.

Autor zadelil knihu do piatich hláv, okrem predmluvy. V prvej hlave zapodieva sa právnym poriadkom ako vzniká a vedie odlišovacie znaky jeho od iných spoločenských disciplín. V druhej hlave podujíma sa na nanajvýš zaujímavú úlohu: previesť typizáciu doterajšieho vývoja práva do 6 typov: karnínneho, domínneho, mercínneho, artínneho, tumultínneho a vizínneho, (carnis-dominus-mercator-ars-tumultus-vicinus). To je vlastne osa celej knihy. V tretej hlave zaoberá sa životom právnym: jeho vznikom, ochranou a zánikom. V štvrtej hlave krásne popisuje zápas o právo v kolízii, pričom alebo vífazi, alebo ustupuje, alebo padá. V piatej kapitule zapodieva sa pomerom právneho poriadku vnútroštátneho k právnemu poriadku medzinárodnému, pričom dochádza k uznaniu prevalencie právneho poriadku vnútroštátneho nad medzinárodným. To je stručný obsah tejto knihy — tak významnej.

Kritikou diela, ktoré vyšlo predbežne len nemecky, a ktorého slovenský text čoskoro sa dostane ako originálny aj na slovenský knižný trh, mienime sa zaoberať neskoršie. Predbežne len zdôrazňujeme, že kniha bude mať živú ozvenu aj za hranicami. I keď možno filozofickému stanovisku autorovmu odporovať, treba priznať jedno: napísal knihu, ktorú nebude môcť nik obísť, kto sa bude chcieť seriozne zaoberať štúdiom pozitívnej právnej vedy. Je to kniha obsahom vysoko vedecká, zaujímavá tak metódou, ako i obsahom na novom základe získaným. Autor všetko premyslel, ba prežil, pričom nezabudol na množstvo svetovej literatúry. Keď aj necituje — len v kontexte — z polemiky autorovej voči iným mienkam jasne vyplýva, že to bola práca syzifovská: zvládnuť tak mnoho literatúry a previesť ju metodicky na spoločného menovateľa. Slovenská právna veda sa len teší, že prerazila touto knihou do sveta. Právnická fakulta Slov. univerzity sa však tým viac raduje, lebo vo vedeckom úspechu osoby autorovej vidí i svoj vlastný úspech.

Dr. R a j e c.

Dr. Ladislav U d v a r d y a Dr. Miloslav T a k á č : **Zákon o trestných činoch proti štátu, zákon o zhabaní majetku, zákon o štátnom väzení, zákon o traskavinách.** Bratislava 1941. Nákladom Právnickej jednoty. Strán 339, cena Ks 50.—

Publikáciou nového zákona o trestných činoch proti štátu, ktorý nahradil známy zákon na ochranu býv. Republiky č. 50 z r. 1923, naskytla sa aktuálna potreba podať odborníkmi

jeho výklad a doplniť text príslušnou judikatúrou. Tento požiadavok bol odôvodnený neobyčajným významom a hojným užívaním zákona v praxi orgánmi súdnymi, administratívnymi a výkonnými. Veď ide o súbor noriem, ktoré svojou dôležitosťou sú postavené na predné miesto v systéme nášho trestného práva. Na túto úlohu sa podujali radcovia Dr. Ladislav Udvardy a Dr. Miloslav Takáč, právnickej verejnosti už dávnejšie známi svojimi príspevkami do odborných časopisov, ktorí ako členovia užšej komisie spolupôsobili pri vzniku nového zákona.

Autori delia komentár na štyri časti podľa jednotlivých zákonov, v poradí ako to už podáva nadpis diela; v Úvode sa dozvedáme prečo dielo nekomentuje len zákon 320/40, ale vzhľadom na praktickú potrebu a účel, ktorému má slúžiť, bolo rozšírené o tri ďalšie s ním súvisiace zákony. Tento postup možno schváliť, lebo používanie zákona o trestných činoch proti štátu by sa ťažko obišlo bez týchto, v podstate akcesorických zákonov.

Prvá a najobširnejšia časť komentára je venovaná zákonu o trestných činoch proti štátu. Výklad predchádza popis vzniku zákona a postup legislatívnych prác s poukazom na intencie a prúdy, ktoré mu daly vznik. Podčiarkuje sa všeobecná a jednotná vôľa zákonodarných činiteľov dať mladému štátu taký zákon, ktorý by čo najúčinnnejšie chránil jeho integritu a bol dokonale zharmonizovaný s duchom panujúcich ideálov, lebo starý zákon na ochranu Republiky novým pomerom slovenským a vôbec systému slovenských trestných noriem v dostatočnej miere nevyhovoval; na druhej strane i hojná novelizácia a doplňovanie, činily používanie zákona dosť komplikovaným.

Vo Všeobecných poznámkach dávajú autori vystúpiť plasticky niektorým markantným rozdielom medzi novým zákonom a zákonom na ochranu Republiky, buď či už vo veci systematiky alebo diferenciám v trestných sankciách. Vyzdvihujú niektoré základné pojmy trestneprávne, ktoré vo veľkej miere v zákone participujú a vzhľadom na to musia byť presne vymedzené a dokonale distingvované (ako: okolnosti obzvlášť prifažujúce, úmysel, nedbanlivosť).

Vlastný komentár zákona o trestných činoch proti štátu obsiahnutý v prvej časti delí sa na štyri diely ako to už dáva systematika zákona: vlastizrada, poškodzovanie Republiky a útoky na ústavných činiteľov, ohrozenie pokoja v Republike a jej vojenská bezpečnosť a napokon záverečné ustanovenia. Ku každému jednotlivému paragrafu sa viaže výklad, v ktorom autori podrobne rozoberajú smysel jednotlivých ustanovení. Ako vysvitá z obsažnosti niektorých výkladov (viď §§ 6, 10, 15, 22, 26, 39), snažili sa vniknúť i do najjemnejších nuansov normového organizmu a podať komentár

podľa možnosti presný a úplný, tak, aby nový zákon bol uvedený do života bez tieňov pochybností a nejasných rozporov. Treba pri tom chváliť snahu autorov jasnou dikciou umožniť, aby i neprávnici, priemernému občanovi, bola daná možnosť poznať až pokiaľ siaha voľná oblasť beztrestnosti, kde je prehrada a kde začína už pôsobiť oblasť zákonom chránená. Za každým výkladom systematicky sa opakujúc pripína príslušná judikatúra Najvyššieho súdu, chronologicky usporiadaná. Rozhodnutia býv. Najv. súdu v Brne boli nakoľko sú analogické a nestratili na význame novým znením zákona reprodukované. Doplňky, vydané už po publikácii zákona vo forme vládných usnesení, úprav a vyhlášok jednotlivých ministerstiev, sú pripojené k príslušným paragrafom.

Druhá časť komentára je venovaná zákonu o zhabaní majetku pre niektoré trestné činy. Čo do rozsahu a dôkladnosti spracovania nevyrovná sa už predošlému a autori sa obmedzili takmer len na text zákona. Pripojuje sa výťah z dôvodovej zprávy a vykonávacie nariadenie k tomuto zákonu. Táto časť pozostáva z troch dielov: trestnepráve ustanovenia, súkromnoprávne ustanovenia a ustanovenia záverečné.

V tretej časti najdeme zákon o štátnom väzení, opatrený výkladom a mnohými rozhodnutiami. Napokon v štvartej časti sa vykladá najmladší v komentári uvedený zákon: zákon o traskavinách, len vo februári t. r. vynesený. Vo všeobecných poznámkach, predchádzajúcich vlastný komentár a rozhodnutia, vysvetľujú autori opodstatnenie jeho vzniku, nutnosť na bázi starého zákona 134/1885 r. z., vytvoriť také normy, ktoré by odpovedaly súčasným pomerom a organicky sa včlenili do systému slovenského trestného práva. Posledné strany komentára tvorí vecný register heslovite zostavený podľa abecedy. Treba tiež poznamenať, že dielo je opatrené Soznamom skratiek, Soznamom prameňov a Obsahom, ktoré sú umiestené pred prvou časťou.

Právnická verejnosť prijala s uspokojením príchod komentára na knižný trh. Musíme kvitovať s uznaním, že doterajšie medzery v právnickej literatúre slovenskej vyplňujú sa postupne odbornými dielami povolaných autorov a ani mimoriadne pomery nespôsobujú v tomto smere stagnáciu. Tomuto nasvedčuje aj pohotovosť a malá časová disparita medzi publikáciou nášho zákona a jeho komentovaním. Prekonaly sa všeobecné ťažkosti, ktoré sprevádzajú vydanie každej knihy, tým viac vedeckej, kde kruh záujemcov je viac menej obmedzený — a dostalo sa nám takto do ruky hodnotné dielo, ktoré úprimne vítame.

Juc. Branislav L a j d a.